

Розвиток кадрового потенціалу дипломатичної служби України в умовах глобальних викликів

Валерій Карпов,

*аспірант кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: karpovvvv@krok.edu.ua*

В сучасних умовах важливого значення набуває розвиток дипломатичної служби України як базового інструмента реалізації державної зовнішньої політики, вдосконалення її організаційних та правових засад. Від ефективності дипломатичної служби, її кадрового потенціалу безпосередньо залежить успіх у здійсненні зовнішньої політики України, у тому числі реалізація стратегічного курсу на набуття нею повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору, захист національних інтересів України у сфері міжнародних відносин, а також прав громадян України за кордоном.

Саме від ефективних зусиль апарату міністерства та закордонних дипломатичних установ України залежить розбудова нових зовнішньополітичних напрямів у здійсненні зовнішньої політики України.

На сьогодні існує низка проблем організації та правового регулювання дипломатичної служби України, її кадрового забезпечення, процедур вступу на дипломатичну службу, її проходження та припинення тощо.

Тому актуальними залишаються питання визначення напрямів удосконалення дипломатичної кадрової політики та практичних кроків щодо реалізації кадрового потенціалу служби.

Питання становлення та розвитку дипломатичної служби України, її кадрового потенціалу досліджуються численними науковцями, дипломатами, експертами. Наукове обґрунтування зазначених напрямів міститься в дисертаціях Т.І. Биркович, О.Р. Сторожука, Ю.В. Макаренко, С.А. Федчишина та ін.

Питання підготовки та механізми підбору кадрів для дипломатичної служби, закордонному досвіді з цих питань розглянуто, зокрема, в роботах О.О. Балануци, Т.І. Биркович, Р.В. Палагусинця, В.Г. Ціватого.

Проведений аналіз наукових доробок засвідчив, що дослідженнями сутності і характеристик кадрового потенціалу займалися В.Б.Авер'янова, С.М. Вдовенко, З.С. Гладун, Я.Ф. Жовнірчик, В.І. Луговий, В.М. Олуйко, Т.І. Пахомова, П. . Польовий, І. В. Поліщук.

Провідну роль у розробці та реалізації зовнішньополітичних завдань відіграє Міністерство закордонних справ України, на яке відповідно до наданих йому повноважень покладено забезпечення реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин України та координації відповідних заходів.

Інноваційні методи української дипломатії, які продовжують спрацьовувати під час війни, свідчать про ефективність української дипломатії: нові дипломатичні підходи дозволили Україні укласти 27 угод про гарантії безпеки

з різними країнами світу; організувати проведення міжнародних саммітів на підтримку України в Європі, Азії, Америці та Африці. Зважаючи на це, на думку Міністерки закордонних справ ФРН А.Бербок «Україна перевинайшла дипломатію» [1].

Це органічно пов'язано з положеннями «Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки» та заходами з її реалізації [2].

Звертається увага, що Президентом України внесено до Верховної Ради України як невідкладний проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про дипломатичну службу» щодо вдосконалення проходження дипломатичної служби» [3], окремі положення якого мають безпосереднє відношення до кадрової політики, дозволять провести подальше вдосконалення порядку проходження цієї служби та підвищенню ефективності виконання органами дипломатичної служби покладених на них завдань та функцій з урахуванням сьогодення.

Щодо нових форм дипломатії звертається увага на наступне. Зокрема, за останній час набуває широкого розповсюдження та практичного використання публічна, цифрова, економічна, наукова та інші форми дипломатії.

Ще один із напрямів нової дипломатії - кібердипломатія, яку можна визначити як засіб використання дипломатичних ресурсів та виконання дипломатичних функцій для захисту національних інтересів у кіберпросторі. Зважаючи на це, а також розширення використання цього виду дипломатії розвинутими країнами світу, доцільно запровадити в дипломатичних кадрах нову посаду – кібердипломат.

Вже сьогодні МЗС України запроваджує практичні кроки з розбудови кібердипломатії: в 2023 році в апараті створено підрозділ з кібердипломатії, розбудовується мережева інфраструктура та організується підготовка кадрів для використання новітніх технологій, особливо для надання громадянам консульських послуг тощо, а також ведеться активна робота над Стратегією кібердипломатії України [4]. Також продовжується робота з трансформації кадрової служби МЗС в сучасну HR службу: реалізується проект Human Resource Management Information System (HRMIS), продовжується співпраця з НАДС в рамках реалізації другої фази впровадження HRMIS – це створення спеціального блоку «Ротація».

Можемо стверджувати, що в сучасних умовах перед дипломатією, поряд з іншими важливими сферами управління, постає цілий ряд глобальних завдань, які потребують вжиття швидких та ефективних рішень, від вжиття яких залежать наслідки функціонування та реагування на виклики глобалізації. А це потребує нових працівників-дипломатів з новим типом мислення та іншими реакціями на ті або інші події, саме тому актуальним на сьогодні стає завдання підготовки дипломатичних кадрів з новими підходами до дипломатії.

Загалом дипломатична служба України перебуває на етапі трансформації, який зокрема вимагає удосконалення кадрової політики, задля більшої ефективності управління якою потребує додаткового ґрунтовного дослідження [5].

Ключові слова: кадровий потенціал, дипломатична служба, кадрова політика, Міністерство закордонних справ України.

Список використаних джерел

1. Українські та іноземні дипломати, посадовці та науковці – учасники Форуму "Дипломатія сьогодні: роль України в глобальній політиці". Українські Новини. URL : <https://ukranews.com/ua/news/1050069-andrij-yermak-vadym-popko-igor-zhovkva-zayavyly-pro-novu-yakist-ukrayinskoji-dyplomatiyi>
2. Стратегія реформування державного управління в Україні на 2022-2025 роки. URL: <https://www.kmi.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/pars-2022-2025-eng.pdf>
3. Проєкт Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про дипломатичну службу" щодо вдосконалення проходження дипломатичної служби" від 22.12.2023 (реєстр. № 10370). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43445>
4. МЗС розробляє Стратегію кібердипломатії України - заступник міністра. Укрінформ, 15.05.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3863944-mzs-rozroblae-strategiu-kiberdiplomatii-ukraini-zastupnik-ministra.html>
5. Токар В.В., Мартиненко В.І. Трансформація системи управління персоналом підприємств в умовах постіндустріального розвитку суспільства. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління», 2023. Вип. 5. С. 111-118. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/91/87>